

Відгук-рецензія зовнішнього стейкхолдера

Єней Вікторії Йожефівни

на освітньо-наукову програму «Українська мова та література»

В11 Філологія, спеціалізація В11.01 (Українська мова та література) другого

(магістерського) рівня вищої освіти

Закарпатського угорського університету імені Ференца Ракоці II

Інформаційно-комунікативний простір Закарпаття за своєю природою є багатомовним. Робота в редакціях періодичних видань, на новинних порталах, у перекладацьких підрозділах органів місцевого самоврядування та у видавничій сфері регіону неможлива без фахівців, які бездоганно володіють українською літературною мовою, мають сформовані компетентності в галузі редагування й перекладу, а також орієнтуються в особливостях функціонування мов у поліетнічному середовищі. Саме на підготовку таких фахівців спрямована рецензована освітньо-наукова програма «Українська мова та література» другого (магістерського) рівня вищої освіти Закарпатського угорського університету імені Ференца Ракоці II.

З позиції роботодавця та практика, який щодня має справу з редагуванням і перекладом українськомовних текстів у двомовному медіасередовищі, особливо хочу відзначити прикладну орієнтованість оновленої програми. Обов'язкові компоненти «Теорія і практика редагування», «Стилістика та редагування літературного тексту», «Теорія і практика усного та письмового перекладу», «Філологічні журнали у світі та в Україні», «Українська мова в професійному та науковому спілкуванні», а також виробнича фахова практика з редагування й перекладу обсягом 6 кредитів формують саме той набір компетентностей, який реально затребуваний у редакціях газет і журналів, у двомовних новинних порталах, у бюро перекладів та у комунікаційних службах органів місцевого самоврядування Закарпатської області.

Безперечною перевагою програми є комплексне врахування мовної ситуації Закарпаття: дисципліни «Соціодіалектологія та дослідження багатомовності», «Теорія і практика мовної політики», «Дослідження українсько-угорських міжмовних контактів» дають здобувачам не лише теоретичне розуміння функціонування мов у регіоні, а й практичні інструменти для роботи з текстами в умовах інтенсивних міжмовних контактів. Це особливо важливо при редагуванні офіційно-ділових та публіцистичних текстів українською мовою, де знання специфіки місцевого мововжитку часто є визначальним фактором якості.

Позитивно оцінюю наявність в оновленій редакції програми освітніх компонентів «Міжкультурна комунікація англійською мовою» та «Фахова англійська мова і наукова термінологія». Володіння англійською мовою на фаховому рівні є необхідною умовою для роботи зі змішаним інформаційним простором, для участі в міжнародних проєктах і для повноцінного користування сучасними цифровими інструментами роботи з текстом.

Окремо хочу наголосити на актуальності зорієнтованості програми на свідоме використання сучасних інформаційних технологій, у тому числі інструментів штучного інтелекту, у щоденній фаховій діяльності. Сучасний редактор, перекладач, журналіст чи референт не може ефективно працювати без розуміння можливостей та обмежень таких технологій. Дисципліни «Використання сучасних інформаційних технологій у процесі філологічних досліджень» та «Методологія філологічних наукових досліджень з основами інтелектуальної власності» закладають необхідне підґрунтя для критичного та етично відповідального використання цих інструментів.

Уведення в обов'язкову частину програми освітнього компонента «Сучасна література Закарпаття» оцінюю як важливий внесок у популяризацію регіонального літературного процесу серед майбутніх фахівців, які працюватимуть із текстами.

Структура освітньо-наукової програми збалансована: обсяг обов'язкових компонентів, вибіркових компонентів та практичної підготовки відповідає вимогам Стандарту вищої освіти. Перелік дисциплін вільного вибору достатньо широкий, що дозволяє здобувачам формувати індивідуальну освітню траєкторію відповідно до своїх професійних інтересів.

Враховуючи викладене, маю всі підстави стверджувати, що рецензована освітньо-наукова програма «Українська мова та література» другого (магістерського) рівня вищої освіти забезпечує підготовку конкурентоспроможних фахівців, готових до роботи в реальних умовах багатомовного інформаційного простору Закарпаття, і може бути рекомендована до впровадження в освітній процес.

_____ 2026 р.

Єней Вікторія Йозефівна,
референт-перекладач тижневика «Карпатоліо»,
координатор та перекладач двомовного
(українсько-угорського) новинного порталу karpat.in.ua,
референт-перекладач Берегівської міської ради

Відгук-рецензія зовнішнього стейкхолдера

Баган Мирослави Петрівни,
доктора філологічних наук, професора, завідувача кафедри української філології
Київського національного лінгвістичного університету,
на освітньо-наукову програму «Мова і література угорська»
другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність В11 Філологія,
спеціалізація В11.071 Угро-фінські мови та літератури (переклад включно),
перша угорська,
Закарпатського угорського університету імені Ференца Ракоці ІІ

Формування фахівця, який має ґрунтовну теоретичну базу та володіє вміннями дослідницького й інноваційного характеру, має певний досвід застосування набутих знань для вирішення проблемних професійних завдань у відповідній галузі, – магістральна мета другого (магістерського) рівня вищої освіти. На досягнення окресленої мети спрямована й рецензована освітньо-наукова програма зі спеціальності В11.071 Угро-фінські мови та літератури (переклад включно), перша угорська другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Опанування програми сформує в здобувачів компетентності, достатні для ефективної професійної діяльності філолога, зокрема в галузях лінгвістики й літературознавства, масової комунікації, документознавства, редакторської справи, перекладу.

Наявні в програмі структурні елементи дають вичерпну інформацію про перспективи навчання та відповідають чинним вимогам до такого виду освітніх нормативних документів. Програма має необхідний для здобуття ступеня магістра обсяг кредитів ЄКТС (120 кредитів). Визначено всі необхідні для досягнення поставленої мети компетентності – інтегральну, загальні та фахові. Програмні результати навчання узгоджено із заявленими загальними та фаховими компетентностями. Форми атестації здобувачів вищої освіти чіткі й обґрунтовані.

Відзначимо студентоцентрованість програми, що виявляється в орієнтації на потреби здобувачів вищої освіти, у створенні сприятливого середовища для розвитку їхніх особистісних і професійних компетентностей. Програма передбачає комплексний підхід до фахової підготовки, який полягає в поєднанні ґрунтовних теоретичних знань із практичним їх застосуванням, що особливо помітно в оновленій редакції завдяки розширенню виробничої фахової практики (редагування, переклад) та посиленню обов'язкового блоку з редагування і перекладу.

До беззаперечних переваг рецензованої програми, на наш погляд, належить формування багатомовної компетентності в межах сучасного інформаційно-комунікаційного освітнього середовища. Освітні компоненти «Українська мова в професійному та науковому спілкуванні», «Фахова англійська мова і наукова термінологія», «Міжкультурна комунікація англійською мовою» у поєднанні з угорськомовними фаховими дисциплінами забезпечують реальну тримовність випускника, що сьогодні є необхідною умовою конкурентоспроможності філолога як в Україні, так і за її межами. Не менш важливою є можливість участі здобувачів у міжнародних програмах академічного обміну Еразмус+, СЕЕРУС та Маковець.

Заслугове на схвалення введення в обов'язкову частину програми освітнього компонента «Філологічні журнали у світі та в Україні», який в системі з дисциплінами «Теорія і практика редагування» та «Стилістика та редагування літературного тексту» формує цілісне уявлення про сучасні видавничі практики у філологічній галузі. Так само

Реєстр. № 2
26.05.2026 р.

РЕЦЕНЗІЯ
НА ОСВІТНЬО-НАУКОВУ ПРОГРАМУ
«МОВА І ЛІТЕРАТУРА УГОРСЬКА»

зі спеціальності «В11 Філологія»
спеціалізації «В11.071 Угро-фінські мови та літератури (переклад
включно), перша угорська» другого (магістерського) рівня вищої освіти
Закарпатського угорського університету імені Ференца Ракоці II

Освітньо-наукова програма «Філологія (мова і література угорська)» другого (магістерського) рівня вищої освіти розроблена проектною групою у складі науково-педагогічних працівників кафедри філології Закарпатського угорського університету імені Ференца Ракоці II та спрямована на надання здобувачам вищої освіти професійної кваліфікації магістра філології (мова і література угорська).

Сучасний ринок праці вимагає не лише ґрунтовних теоретичних знань, а практичних умінь і навичок. Тому від закладів вищої освіти очікують створення таких освітньо-наукових програм, які передбачають і враховують цей фактор, готують висококваліфікованих фахівців-науковців і фахівців-практиків, здатних адаптуватися до сучасних викликів. Цей чинник є визначальним і при підготовці філологів угорської мови та літератури, адже потреба у грамотних спеціалістах цієї галузі в Закарпатській області залишається стабільно високою, а контекст функціонування угорської мови як мови національної меншини в Україні висуває до фахівців особливі вимоги.

Зміст рецензованої освітньо-наукової програми цілком спрямований на забезпечення загальних та фахових компетентностей за спеціальністю, визначених Стандартом вищої освіти України. Інтегральна, загальні та фахові компетентності, програмні результати навчання сформульовано коректно, узгоджено між собою; матриці відповідності програмних

компетентностей компонентам ОНП та забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами укладено логічно й вичерпно.

Вагомою є зорієнтованість програми на вивчення мови в теоретичному, практичному, діалектологічному, стилістичному, соціокультурному, соціолінгвістичному аспектах, а також засвоєнні міжособистісної, міжкультурної комунікації в усній і письмовій формі, що надає здобувачам можливість засвоїти професійні навички, необхідні для роботи в багатомовному середовищі.

Позитивним є те, що укладачі врахували специфіку й потреби закарпатського регіону, про що свідчить наявність у програмі таких освітніх компонентів, як «Соціодіалектологія та дослідження багатомовності», «Дослідження українсько-угорських міжмовних контактів». Особливо хочу відзначити наявність обов'язкового компонента «Сучасна література Закарпаття», що дозволяє здобувачам системно вивчити доробок угорськомовних письменників краю та забезпечити наступність наукових розвідок у галузі регіонального літературознавства.

Актуальним є викладання окремих освітніх компонентів англійською та угорською мовами (зокрема, і дисциплін вільного вибору здобувача), що зумовлено потребами регіонального та міжрегіонального ринку праці, а також вимогами академічної мобільності. У новій редакції програми збережено та розширено обов'язкові компоненти «Фольклористика з методикою дослідження фольклору», «Теорія і практика усного та письмового перекладу», що відповідає сучасним підходам до підготовки магістрів-філологів.

На часі є й такі дисципліни, як «Методологія філологічних наукових досліджень з основами інтелектуальної власності», «Використання сучасних інформаційних технологій у процесі філологічних досліджень», «Апробація», які формують навички наукової роботи, підготовки до

публічного представлення результатів досліджень та свідомого використання сучасних цифрових інструментів, зокрема й інструментів штучного інтелекту, у філологічних дослідженнях.

Заслуговує на схвалення посилення практичної складової програми за рахунок виробничої фахової практики (редагування, переклад) та науково-дослідницької практики, що в сумі забезпечує здобувачам достатній обсяг практичної підготовки (21 кредит ЄКТС) для формування фахових компетентностей.

Кадрове, ресурсне та матеріально-технічне забезпечення освітньо-наукової програми відповідає нормативним вимогам до підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти.

З огляду на вищезазначене, освітньо-наукова програма «Філологія (мова і література угорська)» другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності В11 Філологія, спеціалізації В11.071 (Угро-фінські мови та літератури (переклад включно), перша угорська) Закарпатського угорського університету імені Ференца Ракоці II відповідає потребам у даній галузі знань і може бути запроваджена в освітній процес.

26 05 2026 р.

БЕРТА ЕЛЕОНОРА ТІБОРІВНА,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри угорської філології
Ужгородського національного університету,
директор Центру гунгарології

РЕЦЕНЗІЯ

НА ОСВІТНЬО-НАУКОВУ ПРОГРАМУ

«МОВА І ЛІТЕРАТУРА УГОРСЬКА»

другого (магістерського) рівня вищої освіти

зі спеціальності «В11 Філологія»

спеціалізації «В11.071 Угро-фінські мови та літератури (переклад включно), перша угорська» Закарпатського угорського університету імені Ференца Ракоці II

Оновлена освітньо-наукова програма «Мова і література угорська» другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності В11 Філологія, спеціалізації В11.071 (Угро-фінські мови та літератури (переклад включно), перша угорська) розроблена проєктною групою у складі науково-педагогічних працівників кафедри філології Закарпатського угорського університету імені Ференца Ракоці II.

Документ відповідає Стандарту вищої освіти України та враховує зауваження і рекомендації, сформульовані під час акредитаційної процедури, що було предметом обговорення на засіданні кафедри філології 15 травня 2026 року. Програма має чітку логічну структуру: визначено мету та фокус, окреслено перелік обов'язкових та вибіркового освітніх компонентів, представлено структурно-логічну схему, регламентовано цілі, очікувані програмні результати навчання, зміст, умови та технології реалізації освітнього процесу. Розробниками чітко визначено цілі та завдання навчання, методи викладання, критерії оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти.

Цінність освітньо-наукової програми, як і в попередній редакції, полягає в компетентнісному підході, що поєднує цілі вищої освіти з навчальними дисциплінами та забезпечує комплексний особистісний і професійний розвиток фахівця. Перелік програмних компетентностей розподілено на загальні та фахові; фахові компетентності мають практичний характер, є специфічними для даної програми та визначають зміст підготовки фахівця-філолога.

Як рецензент, що безпосередньо причетний до видавничої справи та редакційно-видавничої практики, особливо позитивно оцінюю подальше посилення редакторської складової в оновленій редакції програми. Уведення обов'язкового компонента «Філологічні журнали у світі та в Україні» (ОК 7) логічно доповнює дисципліни «Теорія і практика редагування» та «Стилістика та редагування літературного тексту», даючи здобувачам цілісне уявлення про сучасний ландшафт фахової періодики, специфіку підготовки наукових і літературно-художніх видань. Така структура практично орієнтованих дисциплін відповідає реальним потребам видавничого ринку Закарпаття та угорськомовної видавничої справи в Україні загалом.

Програма дозволяє всебічно вивчити специфіку літературного та наукового редагування, робить акцент на здобутті навичок і вмінь у сфері

редагування, що передбачає реальну перспективу зайнятості випускників у редакціях періодичних видань, у видавництвах, у сфері перекладацької діяльності, а також можливість подальшої освіти та кар'єрного зростання.

Вартим уваги є й те, що в оновленій редакції програми посилено практичну складову завдяки обов'язковому компоненту «Теорія і практика усного та письмового перекладу» та виробничій фаховій практиці з редагування і перекладу. Так само важливим у сучасних умовах є зорієнтованість програми на свідоме використання цифрових технологій у філологічних дослідженнях, що знаходить відображення в дисципліні «Використання сучасних інформаційних технологій у процесі філологічних досліджень».

Кадрове забезпечення освітньо-наукової програми відповідає профілю дисциплін, що викладаються. До викладання і керівництва практикою залучено осіб з ґрунтовним досвідом науково-практичної роботи за цією спеціальністю.

Вважаю, що рецензована освітньо-наукова програма укладена відповідно до стандарту підготовки магістрів-філологів, містить необхідні структурні та змістові складові, враховує сучасні виклики видавничої справи й заслуговує рекомендації до впровадження. З урахуванням викладеного рецензовану освітньо-наукову програму рекомендую до застосування для підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю В11 Філологія, спеціалізацією В11.071 Угро-фінські мови та літератури (переклад включно), перша угорська.

Берегове, 22. травня 2026 р.

Рецензент:

ВАРІ ФАБІАН ЛАСЛО,

кандидат філологічних наук,

голова редакційної колегії

літературно-художнього-гуманітарно-науково-культурного

журналу «Együtt»